

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра економіки та управління підприємством

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВА

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму підготовки 6.030504 Економіка підприємства
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Дніпро – 2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Рябик Ганна Євгенівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та управління підприємством

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки «Економіка підприємства», спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

«25» квітня 2017 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Організаційне проектування підприємств» складена відповідно до Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра (варіативна компонента) напряму 6.030504 Економіка підприємства, що затверджена рішенням Вченої ради Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол від 30.05.2013 р. №13), та Освітньо-професійної програми за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова справа, що затверджена Вченою радою Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 12 від 26.04.2017 р.).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення навчальної дисципліни є: система наукових методів організації проектування, що забезпечує досягнення оптимальних економічних результатів у процесі створення підприємства, з метою ефективного здійснення його господарської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Організаційне проектування підприємств» вивчається на базі загальноекономічної та правової підготовки студентів після вивчення ними дисциплін «Менеджмент», «Організація виробництва», «Формування бізнес-моделі підприємства» тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теорія організаційного проектування та організаційна діагностика підприємства;
2. Розроблення організаційних проектів.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Організаційне проектування підприємств» є: сформувати вміння щодо організації проектування при створенні підприємств, а також виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Організаційне проектування підприємств» є: усвідомити концепції, методи, процедури, технологію організації проектування при створенні підприємств, а також це цілеспрямована діяльність з організації інформаційних потоків й структури управління, проектування продукту, виробничих потужностей, виробничого та трудового процесів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

– що організація проектування є однією з найважливіших основ створення будь-якого підприємства, з огляду на що, спеціалісту в галузі управління потрібно докорінне знання основ і категорійного апарату організаційного проектування;

– принципи і методи організаційного проектування підприємств, зокрема, проектування інформаційних потоків та структури управління на підприємстві;

– особливості організаційної діагностики та зростання продуктивності на підприємствах різних галузей.

вміти:

– розробляти операційну стратегію створення продукту та вибирати тип технологічного процесу у виробничій сфері;

– проектувати організацію надання послуг, обирати процес обслуговування, керувати чергами;

– обґрунтовувати рішення щодо планування виробничих потужностей, розміщення виробничих і сервісних об'єктів, планування приміщень; уміти планувати трудовий процес.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться:

– для напряму підготовки 6.030504 Економіка підприємства – 108 годин (90 годин для прискореної форми навчання) / 3,0 кредити ЄКТС;

– для спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність – 90 годин / 3,0 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПРОЕКТУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Основи сучасної теорії організації

Сутність категорії «організація». Базові характеристики організації. Феномен організації. Підходи до визначення сутності організацій. Ситуаційні чинники сучасної теорії організації. Функції, види та класифікація цілей організації.

Основні закони організації. Характеристика загальних та особливих законів. Розвиток організації. Характеристика основних моделей розвитку організацій. Новітні моделі суспільно-економічних утворень.

Тема 2. Організаційне проектування як система знань

Теоретична база організаційного проектування. Сутність поняття «організаційне проектування». Потреба в організаційній діяльності. Вивчення термінологічного підґрунтя організаційного проектування.

Основні завдання організаційного проектування. Характеристика поділу праці й спеціалізації, кооперація праці, визначенні масштабів керованості й контролю, розподілі повноважень та відповідальності, українська школа проектування організацій.

Комплексне організаційне проектування. Формування раціональної

організації в підприємницькій структурі, сукупності підсистем та елементів, з яких складається сучасне виробниче підприємство, характеристика розділів типового проекту організації виробництва, важливі вихідні складові комплексного організаційного проекту, аспекти комплексності розроблення проектних рішень, наповнення комплексу документації з організаційного проектування виробничого цеху, супутня документація, необхідна для проекту організації виробництва, праці та управління виробничого підрозділу (цеху, дільниці), характеристика розділів Положенням з впровадження комплексного організаційного проекту цеху, характеристика засобів документування (фіксації інформації) організації діяльності підприємства.

Тема 3. Діагностування організаційних параметрів підприємства

Організаційна діагностика підприємницьких структур. Характеристика поняття «діагностика», мета діагностики підприємницьких структур, напрями здійснення організаційної діагностики.

Діагностичні системи. Їх характеристика, напрями побудови структури діагностичних показників, різниця між загальними та локальними діагностичними системами, інформаційне забезпечення організаційної діагностики.

Етапи організаційної діагностики. Підготовка до проведення діагностики, формування сукупності оцінних показників, вибір джерел і носіїв інформації про стан системи, кількісне оцінювання рівня організації в системі, експертиза оцінних показників, підготовка й подання звіту про стан організації в системі.

Конфлікти у виробничій діяльності. Діагностика конфліктів. Класифікація конфліктів, характеристика стадій конфліктів та дії керівництва щодо їх усунення.

Система показників організаційної діагностики. Напрями здійснення діагностики, обчислення комплексного показника організаційного рівня підприємства; основні показники, що характеризують організацію виробництва, показники, що характеризують організацію праці; показники, що характеризують організацію управління підприємством; показники, що характеризують рівень організації діяльності підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗРОБЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Тема 4. Проектування продукту та вибір технологічного процесу у виробничій сфері

Проектування продукту та еволюція основних підходів до управління розробками. Розгортання функції якості. Функціонально-вартісний аналіз. Конструкторський аналіз процесу зборки.

Проектування технологічних процесів. Вибір технологічного процесу. Структура виробничого потоку. Продуктово-процесна матриця.

Альтернативний вибір процесів і устаткування. Проектування виробничого потоку. Аналіз процесу. Проектування та виробництво глобального продукту. Обґрунтування вибору технологічного процесу.

Глобальні спільні підприємства. Критерії досконалості процесу створення продукту

Тема 5. Організаційне проектування виробничої потужності підприємства

Поняття потужності виробничої системи. Тимчасові обрії планування завантаження потужностей. Керування виробничими потужностями на підприємствах. Концепції планування потужностей. Ефект масштабу виробництва. Крива росту продуктивності. Відмінності великих і малих підприємств. Ефект економії, обумовлений ростом продуктивності і масштабу виробництва.

Стратегічне планування потужностей. Фокусування потужностей. Гнучкість виробничих потужностей. Планування завантаження потужностей: збереження збалансованості системи, частота відновлення виробничих потужностей. Зовнішні джерела збільшення виробничих потужностей. Визначення потреби у виробничій потужності. Використання дерева рішень для оцінки альтернативних варіантів зміни потужності. Планування пропускної здатності сервісного підприємства. Використання сервісної потужності і якість обслуговування. Фази росту пропускної здатності сервісних підприємств: підприємницька фаза, організаційна фаза, фаза росту, фаза зрілості.

Тема 6. Організаційне проектування матеріально-технічного постачання

Сутність матеріально-технічного постачання та його мета. Проблеми системи матеріально-технічного постачання вітчизняних підприємств. Транзитна і складська форми постачання: їх характеристика, фактори, що призводять до втрати прибутків підприємства.

Загальна характеристика, цілі і завдання системи «точно в термін» («Just in time»). Логіка застосування системи постачання «Точно в термін». Японський підхід до продуктивності. Історія виникнення системи ТТ. Вимоги до системи «Точно в термін». Використання системи ТТ в сфері обслуговування. Проблеми, з якими стикаються європейські підприємства в процесі використання системи ТТ.

Характеристика способів переміщення предметів праці в системі управління матеріальними потоками. Системи управління матеріальними потоками в рамках виробничих систем, характеристика та механізм функціонування «штовхаючих» систем, характеристика механізм функціонування «тягнутих» систем.

Система «Канбан» (kanban). Застосування системи передачі інформації «Канбан» в межах підприємства. Використання картки «канбан» у виробництві, її характеристика.

Тема 7. Розміщення устаткування і планування приміщень.

Основні способи розміщення устаткування. Чинники і обмеження складання планів розміщення устаткування. Способи розміщення устаткування. Розміщення устаткування за технологічним принципом. Розміщення виробництва за предметним принципом. Розміщення устаткування за принципом групової технології. Розміщення устаткування за принципом обслуговування нерухомого об'єкта. Розміщення приміщень сервісних підприємств. Планування офісу.

Тема 8. Проекти організації праці персоналу підприємства

Проектні рішення з організації праці на підприємстві. Види поділу праці, суспільна організація праці та організація праці у рамках трудового колективу підприємства, сутність та призначення наукової організації праці.

Проектування організації оплати праці та мотивація персоналу. Визначення мотивації, вплив мотивації праці на результати виробничої діяльності, сучасна практика використання мотиваційного апарату на підприємствах.

Нормування праці. Мета технічного нормування праці, завдання нормування праці, характеристика методів нормування праці.

Проектування організації робочих місць. Комплектування робочих місць, оснащення спеціалізованих робочих місць, санітарні норми, які враховуються при раціональній організації робочого місця, технологічне планування або перепланування робочого місця, «Карта організації праці на робочому місці».

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Базова література:

1. Баринов В. А. Организационное проектирование: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 399 с.
2. Кукоба В. П. Організаційне проектування підприємств: монографія. – К.: КНЕУ, 2009. – 269 с.
3. Кукоба В. П. Організаційне проектування підприємства: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2011. – 276 с.
4. Матюнин В. М. Планирование и проектирование организаций: курс лекций / В. М. Матюнин. – Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015. – 190 с.
5. Мурахтанова Н. М. Организационное проектирование производственных систем: учебник / Н. М. Мурахтанова, Е. М. Шевлякова, Н. В. Александрова. – Тольятти: Изд-во ТГУ, 2013. – 290 с.
6. Сапицька І. К. Організаційне проектування: навч. посіб. / І. К. Сапицька. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 198 с.
7. Фокина Т.П. Теория организаций и организационное проектирование: Учеб. пособие / Под ред. Т. П. Фокиной, Ю. А. Корсакова, Н. Н. Слонова. – Саратов: Саратов. ун-т, 1997. – 240 с.

3.2. Допоміжна література

1. Бутко М.П. Виробничий менеджмент [Текст]: підручник для вузів / Чернігівський технологічний інститут ; Ред., автор М.П. Бутко ; автор С.М. Задорожна, Н.В. Іванова, М.І. Мурашко, інш. . – Київ : ЦУЛ, 2016 . – 422 с.
2. Ковальська Л. Л. Проектний аналіз [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. Л. Ковальська, Л. В. Павлюк, Л. В. Савош. - Луцьк : РВВ Луц. НТУ, 2015. - 261 с.
3. Костюченко Л. Управління функціями сектору матеріально-технічного забезпечення виробничого підприємства / Л. Костюченко, І Сутормін // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». – 2015. – Вип. 32. – С. 245–251 .
4. Міщенко М. Удосконалення логістичного менеджменту в структурних підрозділах залізничного транспорту / М. Міщенко // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». – 2015. – Вип. 32. – С. 116–123 .
5. Продіус І.П. Удосконалення організаційної структури управління промислового підприємства / І.П. Продіус, М.П. Пріступа // Економіка: реалії часу. – 2012. – №3-4. – С. 17–21 .
6. Семенов Г.А. Особливості організації оплати праці на підприємствах в сучасних умовах / Г. А. Семенов, А.Г. Семенов, О.В. Ярошевська // Вісник економічної науки України. — 2014. — № 3 (27). — С. 100–104.
7. Стельмащук А.М. Економічна діагностика підприємства. Методичне забезпечення аналізу і прогнозування показників фінансової звітності. / А.М. Стельмащук // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2015. – №2. – С. 86–90.
8. Кривовязюк І.В. Економічна діагностика: Навчальний посібник. – к.: Центр учбової літератури, 2013. – 455 с.
9. Яковлев А. І. Проектний аналіз [Текст] : підруч. для вищ. закл. за напрямком "Економіка підприємства" / А. І. Яковлев ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : НТУ "ХП", 2016. - 339 с.

3.3. Інформаційні ресурси

1. Матеріали періодичних видань «Фінанси України», «Вопросы экономики», «Экономические науки», «Економіка України», «Урядовий кур'єр», «Галицькі контракти», «Діло», «Закон і бізнес», «Бізнес», «Финансовая Украина», «Деловая Украина», «Економіка и жизнь», «Персонал» та ін.
2. Бібліотеки ДНУ.
3. Міські та обласні бібліотеки.
4. Інтернет ресурси:
 - Закони України – <http://meta-ukraine.com/topics.asp?t=12>
 - Верховна Рада України – <http://www.rada.kiev.ua>
 - Міністерство освіти та науки України – <http://www.education.gov.ua/>

- Науково-методичні центри: вищої освіти, середньої освіти, професійно-технічної освіти, головний інформаційно-обчислювальний центр Міносвіти і науки України – Колишній Інститут змісту і методів навчання – <http://www.ictme.edu-ua.net/>
- Офіційний сайт Верховної Ради України / www.rada.gov.ua
- Офіційний сайт Міністерства економіки України / www.me.gov.ua
- Офіційний сайт Державного комітету статистики України / www.ukrstat.gov.ua
- Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського / www.biblvernad.org.ua
- Освітні ресурси України – <http://meta-ukraine.com/topics.asp?t=12>
- Освіта в Україні – Інтернет-сервіс для установ освіти України – <http://www.edu-ua.net/>
- Українські навчальні та наукові інститути – <http://www.ukma.kiev.ua/ICC/wwwscint.html>
- Міжнародна освітня та ресурсна мережа – <http://www.kar.net/-iearn>
- Українська преса в Інтернеті – <http://UAMedia/visti.net/link/>
- Наукові журнали – <http://www.karelia.ru/psu/-eflov/online/e.html>
- Бібліотечний світ України – www.ukrlib-world.kiev.ua
- Бібліотеки світу – <http://staffweb.library.van-derbilt.edu/breeding/>
- Наукова бібліотека НаУКМА – <http://www.ukma/kiev.ua/ukmalib>
- Державна освітянська бібліотека України – <http://www.edu-ua.net/library/>

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Організаційне проектування підприємства» здійснюється у формі заліку.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль поєднує наступні види:

- тестування – дозволяє перевірити загальну підготовку до кожного заняття;
- розв'язування задач – дозволяє перевірити знання основних положень заданої теми, формує логічне мислення,
- опитування – дозволяє оцінити рівень знань під час безпосереднього (інтерв'ю) або опосередкованого (анкетування) спілкування;
- доповіді з презентацією – мають на меті поглибити, узагальнити та закріпити знання, а також застосовувати їх на практиці.

Підсумковий контроль – залік – дозволяє оцінити рівень опанування навчального матеріалу з навчальної дисципліни, що оцінюється на підставі результатів поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання індивідуальних завдань та певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях) протягом семестру.

Критерії успішності

Оцінка «зараховано» (А) виставляється студентам, які глибоко й міцно засвоїли програмний матеріал (90-100%), вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладають, у їх відповідях теорія й практика тісно пов'язані. При цьому студенти без утруднення дають відповідь при видозміненні завдання, творчо застосовують набуті знання, правильно обґрунтовують прийняті рішення, виявляють навички системного підходу до вирішення поставлених завдань. Письмові роботи оформляють повністю до вимог державного стандарту.

Оцінка «зараховано» (В, С) виставляється студентам, які твердо знають програмний матеріал значно вище середнього рівня (75-89%), грамотно та по суті його викладають, не допускають істотних неточностей у відповідях на запитання, виявляють аналітичні здібності при виконанні завдань, володіють необхідними навичками їх виконання. Письмові роботи оформляють із незначними відхиленнями від вимог державного стандарту.

Оцінка «зараховано» (D, E) виставляється студентам, які викладають матеріал достатньо послідовно, однак виявляють знання тільки основного програмного матеріалу (60-74%), допускають окремі неточності, не досить правильні формулювання при викладі програмного матеріалу, одночасно володіють умінням виконання поставлених завдань. Письмові роботи оформляють в основному з вимогами державного стандарту.

Оцінка «незараховано» (FX) виставляється студентам, які не знають значної частини програмного матеріалу (0-59%), викладають його не послідовно, допускають істотні помилки, невпевнено, із великими утрудненнями виконують поставлені завдання. Письмові роботи подають із грубими порушеннями державного стандарту.